

foto archiv Skautského institutu – Patronátní oddíl Holubov

4/2022

Před KLIMATEM,
za klimatem...

ARCHA

ZPRAVODAJ O VÝCHOVĚ A VYUŽITÍ VOLNÉHO ČASU DĚTÍ A MLÁDEŽE

KLIMATICKÁ výchova

Svět se mění, ale konzervativní škola zůstává stejná. A čím víc se mění svět, tím je zastaralost školního kurikula, metod i forem absurdnější.

Mantrou školy je příprava na přijímacíky na další stupeň vzdělávání. A tak, zatímco za hranicemi Unie zuří válka, čtvrtina žáků během covidu vypadla ze vzdělávání a trpí psychickými poruchami a sociální nůžky se rozevřely dokořán, pořád jsou pro vzdělávací systém důležitější Lumírovci, věta doplňková a Pythagorova věta.

A blíží se, vlastně už probíhá krize nejdůležitější – klimatická. Najednou jsou zásadní témata, jako je krajina a její schopnost adaptovat se na změny, spotřebitelství a odklon od konzumu, energetika a její zelenání, ale zároveň s tím i sociální rovnost (protože krize prohloubí rozdíly mezi lidmi).

A škola to nestihne vyřešit, povrchní změny v RVP (*rámcové vzdělávací programy, pozn. red.*) děti na budoucnost nepřipraví. Připravujeme je tedy my, neformální a mimoškolní vzdělavatelé, kteří to totiž umíme.

My víme, jak spojovat děti z různého prostředí, my víme, jak se připravovat alespoň na ty malé krize (umíme zmoknout a uschnout, rozdělat oheň a uvařit čaj z čehokoliv). Děti učíme vařit, hýbat se, vyznat se v mapě. My děti na krize (a že se jich na nás řítí)

připravujeme pořád lépe, než to dělá škola.

Bavme se o tom spolu, vzdělávejme se. Jsme učitelé (byť nemáme zdaleka všichni pedagogické školy), jsme svým dětem vzory a na nás je, o čem bude příprava našich světců. Necht' je to teď víc než kdy jindy příprava na krizi.

Martin Kříž

Autor, ekopedagog, je programovým ředitelem ekocentra Chaloupky, o. p. s.

Foto Shutterstock

Malou ochutnávku toho, jak by se vzdělávání mohlo a mělo proměnit, najdete v odkaze na YouTube: https://www.youtube.com/watch?v=ahu_KYzXWJg.

Petr Daniš (Tereza) a Petra Skalická (Člověk v tísní) na konferenci „Úspěch pro každého žáka“ potřebně proměny vzdělávání jednoduše a výstižně pojmenovávají.

„Čeká nás období obrovských hrozeb. Ale také obrovských příležitostí. A budeme potřebovat lidi, kteří se těch příležitostí dokáží chopit a stanou se lídry potřebných inovací. Není toto ta největší výzva pro současné vzdělávání?“

*Petr Daniš,
vzdělávací centrum TEREZA*

Zpravodaj ČRD o výchově a využití volného času dětí a mládeže

Registrace

Ministerstvem

kultury: MK ČR 8135

Tematická skupina 13/A8,

ISSN 1212 – 5016

Podávání novinových zásilek

povoleno Českou poštou, s.p.,

odštěpný závod Přeprava,

č.j. 1259 / 99 ze dne 29. 3. 1999

Redakce:

Jiří Majer – vedoucí redaktor

Adresa redakce:

Česká rada dětí a mládeže,

Senovážné náměstí 977/24,

110 00 Praha 1

tel.: 211 222 870

e-mail: archa@crdm.cz

IČO: 68379439

Grafická úprava, sazba a lito

Michala K. Rocmanová, akad. mal.

Tiskne REFOS, Praha

24. ročník

Toto číslo vyšlo v červnu 2022.

*Fotografie z archivu ČRD
a jejích členských organizací.*

*Foto na titulní straně: Archiv
Skautského institutu – Patronáty
(oddíl Holubov, pozorování
perlorodek)*

Zpravodaj Archa je nekomerční tiskovinou, která není určena k prodeji. Tisk zpravodaje finančně podpořilo Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy.

Podrobné informace ke zpravodaji Archa: <http://crdm.cz/archa>

nyní vyvozujeme faktory úspěchu těch konkrétních příkladů, které svojí činností přispívají ke snížení dopadů klimatické krize, a zároveň se snaží svým záběrem oslovit i sociálně vyloučené nebo diskriminované skupiny mladých lidí.

Faktory úspěchu budou dále probírány na **Evropské konferenci mládeže**, která proběhne pod českým předsednictvím 11. až 13. července 2022 v Praze.

Jejím cílem je prodiskutovat příklady použitých metod a další příklady dobré praxe, které se během konzultací osvědčily. Opět je důležité propojení mladých lidí, organizací, odborníků a lidí s rozhodovací pravomocí.

Dalším důležitým aspektem konference je participace – možnost diskuse mladých lidí s politiky pořadatelského státu a účast těchto politiků na jednotlivých částech konference.

Kromě konference má Strukturovaný dialog s mládeží i nové mladé ambasadory a ambasadorky, jejichž projekty proběhnou též v rámci předsednictví České republiky v Radě EU. Tématy projektů se prolínají myšlenky udržitelnosti a inkluze, ambadaoři a ambasadorky mají v plánu dělat například simulaci Evropského parlamentu tematicky zaměřenou na projednávání otázky klimatu nebo akce soustředící se na omezení plýtvání potravinami.

Karolína Ježková

Foto archiv

Strukturovaného dialogu s mládeží

MLADÍ a klimatická krize

Jak chce evropská mládež řešit otázky klimatu? Spravedlivě a inkluzivně.

To, že klimatická krize je téma, které je nutné neustále otevírat ve veřejném prostoru, je už mnoho let nezpochybnitelný fakt. Klimatické stávky studentek a studentů, demonstrace, snahy o omezení uhelného průmyslu a přechod na zelenou energii volají po jediném: změně nastavení společenského a ekonomického systému, jehož současný nepřetržitý růst je dlouhodobě neudržitelný. Mladí lidé v celé Evropě jsou si této propojenosti vědomi, i proto byla jako témata 9. cyklu EU dialogu mládeže zvolena Inkluzivní společnost a Udržitelná a zelená Evropa.

9. cyklus pod předsednictvím Francie, České republiky a Švédska cílí pod mottem „**Engaging together for a sustainable and inclusive Europe**“ na přechod k udržitelnosti evropských zemí, který však musí proběhnout inkluzivně, tak, aby nebyla opomenuta žádná skupina mladých lidí.

Mnoho organizací a projektů si podobné otázky a cíle už položilo dříve, proto Strukturovaný dialog s mládeží v průběhu května sbíral příklady dobré praxe, ze kterých se můžeme učit

a nechat se inspirovat. Příklady dobré praxe jsme hledali v oblastech:

1. Informace a vzdělávání;
2. Aktivita a vliv mladých lidí;
3. Environmentální politika;
4. Mobilita a solidarita;
5. Přístup k infrastruktuře.

Ze sebraných příkladů dobré praxe

ČISTÍME SI „svoji řeku“

aneb Tradice úklidu řeky Otavy u TK Podskalí Strakonice

Dopátrat se prvního ročníku akce známé pod názvem Čištění Otavy není snadné.

Archivní prameny jsou skoupé a vzpomínky nejstarších členů klubu jsou zamířené a bývají zakončené lakonickou poznámkou, že se tak děje opravdu dlouho. Podle první dohledatelné zmínky konkrétně od roku 2009 jednotlivé oddíly TK (tábornický klub, pozn. red.) Podskalí Strakonice vyrážejí v dubnu po obou stranách řeky Otavy a snaží se na nich uklidit všechn nepořádek, který se zde za rok z různých příčin objevil. Nejde jenom o to, co zůstalo zachycené v travnatých a kamenitých březích meandrující řeky, ale i v jejich širším okolí. Vždy se podaří naplnit několik pytlů odpadků a dá se říci, že situace se časem bohužel nelepší. Pro oddíly je však jakási jasná a nepsaná povinnost si řeku před sezónou uklidit.

Průběh akce a zapojení „čističů“ se postupně vyvíjel a je realizován a organizován městem Strakonice. Z jeho zdrojů jsou účastníkům rozdány ochranné rukavice a pytle. Celá akce je součástí tradičního

projektu úklidu města. V prvních ročnících byly vypravovány i svozové autobusy, které rozvezly „sběračské skupiny“ na jednotlivé úseky řeky od Horažďovic do Strakonice a následně je po splnění úkolu i svezly zpět domů. Skupiny ušly vytyčenou trasu, sesbíraly odpadky do pytlů a ty nechaly na přístupném místě, pro pozdější odvoz. Kromě pěších hlídek sjeli daný úsek i vodáci na lodích, aby snadněji dokázali zbavit nečistoty

především břehy a nepřístupná zákoutí říčního toku.

Poslední roky si každý spolek, který chce pomoci, organizuje svůj den a postup čištění sám. Za TK Podskalí Strakonice vyrážejí pravidelně tři skupiny. Jednu z nich tvoří oddíl Podskaláček, jenž zapojuje i své dětské členy, druhou vedoucí oddíl Bušmenů a Mokré stopy a poslední se skládá ze starších vedoucích bez oddílové příslušnosti. Každá z nich projde přibližně šestkilometrový úsek řeky a snaží se vysbírat všechny papírky, plastové flašky, zátky od piva, sáčky od pečiva, nedopalky cigaret a podobně. Pokud narazí na něco většího, jako například v posledních letech namátkou na staré hrnce, pračku, kolec, rádio nebo matrace, zakreslí místo do mapy, kterou předá na příslušném odboru města Strakonice.

Náš oddíl Podskaláček bere na akci už několik let i dětské členy. Čištění Otavy provádíme během své pravidelné schůzky, kterou máme o hodinu prodlouženou. Zapojení dětí nám přijde smysluplné v několika bodech. Základem je, že si mohou samy uvědomit, kolik nepořádku vlastně v jejich okolí leží na zemi a jaké množství odpadků se dá nasbírat během jedné, dvou hodin. Sběrací trasa totiž vede poměrně rušnými místy řeky, kde se nachází několik restauračních podniků, což působí z hlediska čistoty okolí velmi negativně. Dalším důvodem je možnost zasvětit členy oddílu pomocí praktických ukázek do třídění odpadu a pokusit se na ně tímto způsobem zapůsobit. Bereme s sebou vždy několik pytlů, které máme rozlišené na papír, plast, sklo nebo směs. Samozřejmě někdy narazíme na různé „speciality“, ale snažíme se opravdu poctivě třídit a následně pytle vhodně označit, aby bylo při svozu jasné, o jaký druh odpadu se jedná. V neposlední řadě doufáme, že si naši malí členové touto cestou uvědomí, že je dobré, vhodné a záslužné se starat o životní prostředí, přírodu a svoje okolí – a kde jinde by právě jako správní vodáci měli začít, než u „své řeky.“

*Libor Staněk,
TK Podskalí Strakonice*

Již 20 let

Společně uklízíme Říčku již 20 let

V sobotu 9. dubna proběhl 20. ročník akce Jarní čištění Říčky v Mariánském údolí.

Akci pravidelně pořádá Tábornický klub Sokoli z České tábornické unie ve spolupráci s městskou částí Brno-Líšeň, za přispění Povodí Moravy a Statutárního města Brna. Sešlo se téměř dvacet odhodlaných pracantů různého věku, kterým se za dvě hodiny práce podařilo vyčistit oba břehy, koryto řeky i přilehlou cestu od parkoviště u konečné zastávky

autobusů až po hráz prvního rybníka. Ochotný pan řidič s nákladním autem před dvanáctou veškerý nasbíraný odpad odvezl. Celkem se podařilo naplnit přes dvacet pytlů a z řeky i lesa byla vytahána spousta harampádí, které se do nich ani nevešlo a bylo nutné jej odvézt samostatně. Navzdory chladnému počasí na místě po celou dobu panovala velmi příjemná atmosféra. Díky pomoci všech zúčastněných může jaro naplno přijít i do krásného údolí řeky Říčky.

Za TK Sokoli Marie Vaňková

Alej PRINCE Philipa

Dubnové „Sázení Aleje prince Philipa“ se vydařilo skvěle! Přidalo se k nám přibližně 300 návštěvníků, z nichž si velká část zasadila vlastní strom. Celou událostí se nesla skvělá atmosféra a společně jsme zasadili 100 stromů, lip. Velké poděkování patří spoluorganizátorům: Středočeskému kraji, v čele s hejtmankou Petrou Peckovou, obci Vestec u Prahy a iniciativě Sážíme budoucnost. Obrovsky si vážíme i podpory od individuálních dárců a firem, kteří vysázení Aleje zakoupením stromu umožnili, včetně štědré podpory Wood-Forest Group a.s. Podle Nadace Partnerství

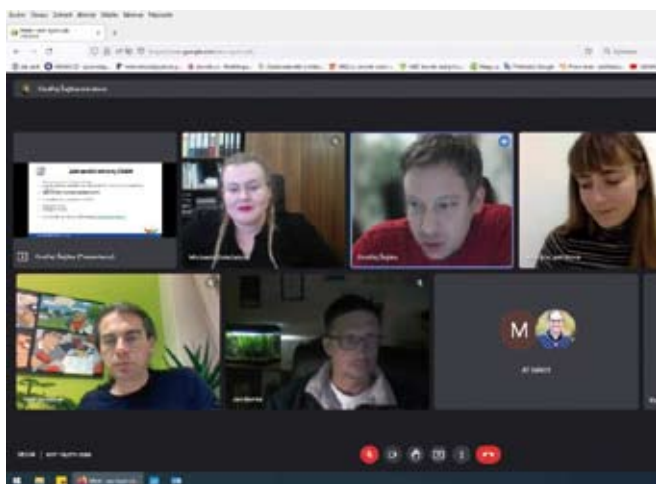

každý zasazený strom denně vyrobí kyslík pro 50 lidí a pohlítí 22kg CO₂ ročně, dohromady se nám tedy podařilo eliminovat cca 2 200kg CO₂ ročně. Pokud by se Alej dožila 100 let, tak jako princ Philip (v což pevně doufáme), pomohla by eliminovat celkem 220 000kg CO₂. Část výtěžku z prodaných stromů navíc poputuje na rozvoj projektu „Stojím při Tobě“ na podporu mladých lidí z Ukrajiny.

Děkujeme. Má to cenu!

Mezinárodní cena vévody z Edinburghu (DofE)

Mládež PRO KLIMA

*Otázky a příležitosti pohledem dospělého
spolkového insidera*

Valné shromáždění ČRD M v listopadu loňského roku doporučilo, aby byla zřízena interní pracovní skupina ke změně klimatu. Čeští mládežníci jsou již dnes aktivní na mnoha polích činnosti v této zcela jistě generační otázce současnosti. Pro posílení hlasu mládeže a komunikaci společných stanovisek mládežnických organizací je třeba se zamyslet nad praktickými otázkami takového fungování. Není snad pochyb, že je třeba hledat cesty, jak zesílit „mladý zelený hlas“ mladé české veřejnosti doma i v Evropě. Dovolte krátké zamyšlení.

Na předposledním 54. Valném shromáždění ČRD M bylo většinou delegátů doporučeno, že by měla vzniknout Pracovní skupina ČRD M ke změně klimatu, která by připravila stanoviska ČRD M týkající se této důležité otázky současného globálního i lokálního environmentálního hnutí, o které již není sporu. Osobně jsem velmi uvítal, že se zde rýsuje příležitost k lepší komunikaci a diskuzi na mezispolkové úrovni českých mládežnických organizací.

Po třiceti letech bohužel typického českého přešlapování a lavírování na tenké hraně klimaskepticismu se podle posledních průzkumů většina česká společnost obává důsledků změny klimatu. A to zejména směrem k dalším generacím počínaje tou současnou nejmladší, která mezitím sama vzala do vlastních rukou často aktivistické poukazování (které nijak nekritizují, je to legitimní prostředek ke kritice, leč nepřináší řešení) na neřešení palčivých problémů současnosti. Jelikož odborníci doporučují pozitivní komunikaci tématu, nikoliv strašení apokalyptickými vizemi, je třeba, vedle debaty o globálních důsledcích změny klimatu, znovu vyzdvihnout neopomenutelnou roli lokálních (adaptačních a zmírňujících) opatření, která jsou

ve skutečnosti dostupná nám všem. A naším společným úkolem je třeba tato opatření realizovat a vysvětlovat jejich smysluplnost (nejen) mladé generaci. Vysvětlovat pak máme jediné s argumentací podloženou vědeckými závěry a příklady dobré praxe, kterou řada organizací příkladně vykonává již dnes. Právě vědeckými poznatky je třeba podpořit poznání mladé generace a současně je využít k vyztužení stanovisek ČRD M při bezprostředně souvisejících i příbuzných záležitostech projednávaných za přítomnosti zástupců ČRD M i jejich členských organizací.

Hned z několika důvodů spatřuji, proč je nyní ideální příležitost celé téma změny klimatu bez velkých odkladů v rámci ČRD M rozpracovat (uvedené pořadí není podle důležitosti):

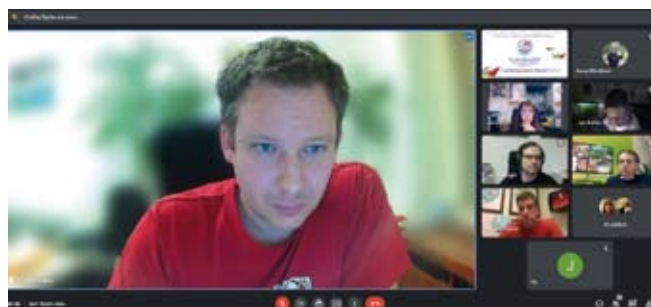
- 1/ Celoevropská debata o tzv. Green Dealu a aktuální energetické krizi
- 2/ Evropský rok mládeže (včetně chystaného českého předsednictví EU v 2. pol. roku 2022)
- 3/ Specifické téma podporované (nejen) MŠMT: „Zelená Evropa“
- 4/ Silné zázemí zelených mládežnických organizací v ČRD M
- 5/ Téma zcela zásadně rezonuje mezi mládeží nebo alespoň její výraznou částí

Ve správném uchopení tématu a posílení odborného zázemí pro formulaci názorů vidím dlouhodobou a velkou příležitost, resp. hned několik příležitostí, jak toto obsáhlé a problematičtější téma na úrovni mládežnických organizací využít:

- 1/ Formální i neformální posílení hlasu mládeže v celospolečenských otázkách dneška
- 2/ Posílení role ČRD M v činnosti pracovních a poradních orgánů vlády ČR i institucí EU
- 3/ Zviditelnění environmentálních aktivit členských organizací ČRD M a příkladů dobré praxe

Klimatická změna je bezesporu pouze jednou z řady palčivých otázek globálního významu. Ovšem svým existenciálním dopadem pro lidstvo (pomineme-li extrém například jaderné války) je otázkou limitní a měla by být dlouhodobě tou nejpalčivější. Hovoříme-li o udržitelném rozvoji světa a našich sídel a domovů, nemůžeme se jako společnost vyhybat řešení kritických bodů.

ČRD M je zastoupena v několika pracovních orgánech českých institucí. Ovšem pouze argumentace na odborné úrovni má při komentování problému klimatické změny šanci uspět. Jak při prezentaci názorů environmentálních orga-

nizací, tak mládežníků, kteří pracují ve studentských aktivitách národních i mezinárodních organizací. Neodborné nebo nepodložené aktivistické názory nejsou z dlouhodobého hlediska dostatečně konstruktivní a nejsou institucemi logicky respektovány.

Pojďme využít krásných aktivit ve prospěch přírody a klimatu od skautek a skautů z posledních let, nad dobrovolnickým přístupem ke změně klimatu se zamýšleli v Hnutí Brontosaurus. Změnou klimatu a dezinformacemi o ní se v českém informačním prostoru zabývá Asociace pro mezinárodní otázky. Můj domovský Český svaz ochránců přírody (ČSOP), který sdružuje nejvíce praktických dobrovolných ochránců přírody v republice, na svém letošním

dubnovém sněmu přijal usnesení k zapojení se do aktivit ČRD M na poli klimatické změny. A jistě máte (*oslovením jsou míněny členské organizace České rady, pozn. red.*) zájem i další, takže se těším(e) na pracovní skupinu! Celkově je to příležitost nejen pro mládež a organizace, ale pro českou společnost jako celek.

Milan Maršálek

mmarsalek@natura-praha.org

Autor je předsedou Sdružení mladých ochránců přírody Českého svazu ochránců přírody a vedoucím ekocentra ČSOP

Ilustrační foto archiv ČRD M

DEŠŤOVÁ zahrádka

Vybudování tzv. dešťové zahrádky v Praze 12 je dalším příspěvkem k obnově vodního režimu v krajině, vzešlým z dlouhodobé spolupráce mezi Českým svazem ochránců přírody (ČSOP) a Nadačním fondem Veolia. Příspěvkem sice drobným, ale v podmínkách města velmi významným. Realizátorem projektu byla 01/71 ZO ČSOP Koniklec.

Autobusová točna Na Beránku se pyšní novou podobou. Zatravněná plocha uprostřed točny je

protřena vydlážděným kanálem, který donedávna odváděl veškerou dešťovou vodu z této plochy do kanalizace. Nyní byl kanál ve své nejnižší části přerušen tzv. dešťovou zahrádkou, prohlubní s hrázkou. Její hlavní funkcí je zpomalení odtoku dešťové vody a zajištění maximálního vsaku vody do půdy. Bude tak minimalizovat zbytečný odtok dešťové vody z této plochy pryč kanalizací, jak tomu bylo doposud. Přirozené zadržování a vsakování vody podpoří i řada rostlin, které budou s příchodem jara na zahrádce vysázeny. Zahrádka se díky tomu stane nejen funkčním, ale i estetickým prvkem.

„Realizace dešťové zahrádky souvisí se situací v širším okolí. V uplynulých letech v okolí vznikla rozsáhlá výstav-

ba a veškerá voda z ploch v jejím okolí odchází kanalizací pryč. Chybí pak v cenných mokřadech, které se zde zachovaly a o které naše organizace pečuje,“ vysvětluje Dagmar Koucká z ČSOP Koniklec. „Věříme, že i toto opatření může napomoci vrátit vodu, kam patří, byť je to teprve první krok v dlouhé cestě k obnově zdejšího vodního režimu.“

„Nová podoba točny Na Beránku představuje moderní a ekologické řešení, jak zacházet s dešťovou vodou ve městě,“ zdůrazňuje Vendula Valentová, ředitelka Nadačního fondu Veolia.

Projekt vítá i místostarostka Prahy 12 Eva Tylová. „Zasakování dešťové vody

do terénu namísto jejího vypouštění do kanalizace doporučuje jako jedno z opatření Adaptační strategie ke klimatickým změnám v Praze 12,“ připomíná.

Vybudování dešťové zahrádky je součástí dlouhodobé spolupráce Českého svazu ochránců přírody a Nadačního fondu Veolia na projektu Vraťme vodu přírodě. Již loni byly v rámci této spolupráce realizovány v Praze 12 – taktéž základní organizací ČSOP Koniklec – úpravy nedalekého Cholutického mokřadu směřující k zachování jeho biologické rozmanitosti.

Za podporu při realizaci projektu dešťové zahrádky Na Beránku patří dále poděkování Hlavnímu městu Praha, Městské části Praha 12 a Technické správě komunikací.

Jan Moravec,

Český svaz ochránců přírody

RECYKLUJTE s hasiči

Slovy oficiálních dokumentů je „cílem úseku mládeže SH ČMS (...) prostřednictvím mimoškolní výchovy a vzdělávání vybavit děti a mladé lidi patřičnými kompetencemi pro život v občanské společnosti, motivovat je k dobrovolné práci ve prospěch jak vlastního rozvoje, tak s ohledem na pomoc druhým a ve prospěch celé společnosti.“

A k tomu přirozeně patří široká oblast environmentální výchovy.

Kolik vedoucích, tolik nápadů, jak se zapojit, jak hasičáta vést k zájmu o prostředí, ve kterém žijí.

Environmentální výchova se postupně stala součástí vzdělávacího systému SH ČMS. Například mezi odbornostmi a specializacemi, které mohou mladí hasiči získat, je také specializace Ekolog. Ten by měl zvládnout vysvětlit a pospat základní pojmy, dále popsat potravní řetězec nebo funkce lesa. Umí vysvětlit, jak jsou ohroženy vodní ekosystémy a jak se tomuto ohrožení bránit. Zná významné vodní toky a nádrže a ví, jak jsou naše lesy ohroženy, vysvětlí možnosti jejich ochrany a má základní znalosti ochrany přírody. Zapojuje se do brigád a akcí pomáhajících životnímu prostředí. Do takových aktivit se mladí hasiči zapojují také prostřednictvím celorepublikového projektu 72 hodin.

Mladí hasiči se účastní aktivit projektu „Recyklujte s hasiči“. Podstatou dlouholetého projektu Sdružení hasičů

Čech, Moravy a Slezska a firmy Elektrowin je sběr elektroodpadu. A tak například v minulém roce nasbírali obce, firmy a hasiči 4017 tun elektroodpadu. Od roku 2011 se do aktivity zapojilo 1676 sborů dobrovolných hasičů. Letošní novinkou v této oblasti je projekt „Připoj se k nám, nebuď lhostejný, sbírej!“ V sedmdesáti sedmi okresech proběhnou v měsíci květnu okresní kola hry Plamen, jichž se zúčastní tisíce dětí. Všechny dostanou možnost zapojit se do projektu Mladí hasiči 2022, část Specifické aktivity, podprogram Zelená udržitelná Evropa. Předmětem sběru se stanou vysloužilé mobilní telefony. Zájemci se zapojí tím, že vhodí starý mobilní telefon do připravené krabice od společnosti Elektrowin. Tak se připoj a sbírej, třeba elektroodpad!

Za SH ČMS Jaroslava Čěčrdlová

Skautské PATRONÁTY

Program Patronáty vznikl v r. 2017 v Ekoodboru Junáka a našel zázemí ve Skautském institutu v Praze.

Cílem projektu je propojení oddílů s přírodou, aktivní účast skautů a skautek, ale i dalších dětí a mladých lidí na ochraně přírody a zachování biologické rozmanitosti a pestrosti krajiny.

Od roku 2020 se začal program šířit i do dalších krajů republiky. V současné době je otevřen i školám a dalším organizacím dětí a mládeže.

Bilance oddílového roku 2021/2022

- 60 akcí (zásahy/procházky)

- 69 lokalit
- 1200 zapojených lidí
- 57 aktivních oddílů
- 55 průvodců
- 20 aktivních školních tříd
- 10 rozjednaných triád

Kde působíme:

V roce 2018 se zapojily téměř dvě desítky oddílů v Praze a začaly pečovat o menší chráněné lokality na území hlavního města. V roce 2020 se přidal Jihočeský, Jihomoravský, Plzeňský a Liberecký kraj. Od letošního roku spolupracují také další kraje: Středočeský, Ústecký, Zlínský a Vysočina.

Zapojení škol:

V Praze je od r. 2021 deset pilotně zapojených škol, další se postupně přidávají v Jihočeském, Jihomoravském, Plzeňském a Středočeském kraji.

Více o Patronátech, dalších aktivitách a možnosti zapojení najdete na odkaze:

<https://www.skautskyinstitut.cz/patronaty>

-mkr-

Slovem K ČINU

Debatéři musí čas od času čelit obviněním, že sice umí mluvit, ale činy jsou důležitější než slova, a k těm už se pak neodhodlají.

To ale vůbec není pravda. Debata je pro účastníky programů Asociace debatních klubů, z. s. (ADK) prostředkem inspirace, ať už k organizaci větších projektů, nebo k formování důležitých postojů, které vedou ke změnám v jejich osobním životě. Obojí pak za účelem vytvářet pozitivní společenský dopad. Jak ovlivnila debata vztah našich účastníků ke klimatu? O svou zkušenost se s námi podělila Barbora Lacinová, bývalá účastnice programu, nynější trenérka debatního klubu Mensa gymnázia a předsedkyně představenstva spolku.

*Václav Soukup
ředitel Asociace debatních klubů, z. s.*

Jako soutěžící jsem se debatě věnovala v letech 2015–2019. Prostředí debaty je pro mě inspirativní dodnes. Na debatních turnajích se setkává široké spektrum účastníků se širokým spektrem zájmů, často například i z různých zemí, a proto zde vzniká velmi plodná atmosféra pro vzájemné předávání zkušeností, naslouchání a učení. V rámci mé účasti v programu však považuji za jeden z nejdůležitějších momentů debatu na téma: **„Rozvinuté země by měly zakázat dovoz zboží, při jehož výrobě nejsou dodržována práva pracujících.“** Toto soutěžní téma samo o sobě výrazně ovlivnilo můj osobní život, protože změnilo můj postoj k produkci a ke konzumu.

asociace
debatních
klubů

Debata je soutěž v argumentaci dvou týmů o třech řečnících. Každý tým si v rámci turnaje zkusí dané téma jak obhajovat, tak vyvracet. Některá témata je možné uchopit a argumentaci sestavit hned po krátké přípravě, protože jsou pro účastníky intuitivní nebo jim jsou dobře známá, některá témata ale vyžadují přípravu hlubší a strukturovanou. Téma o dovozu zboží bylo jedním z nich.

S mým debatním týmem z Havířova jsme argumentaci připravovali několik týdnů. Nejprve jsme každý sám provedli rozsáhlou rešerši, což pro mě bylo prvním zásadním milníkem. O problematice tzv. sweatshopů jsem věděla již dříve, ale teprve při přípravě na debatu pro mě začal být problém představitelným, hmatatelným. Četla jsem články, studie a sledovala videa či reportáže o podmínkách práce ve fabrikách vyrábějících zboží pro západní svět, o ekologických dopadech produkce a vývozu tohoto zboží a o chování konzumentů západního světa a jeho vlivu na planetu. Být hodiny ponořena do podobných materiálů mě velmi zasáhlo. Začala jsem totiž s nově nabytými poznatky konfrontovat své vlastní chování. Následně jsme všechny informace porovnali s ostatními členy týmu. Díky společné diskusi jsme dokázali náš

pohled na věc ještě rozšířit. Například jsme si uvědomili, že mezi zboží, které musíme v debatě zohlednit, nepatří jen na první pohled zřejmá elektronika nebo výrobky textilního průmyslu, ale jedná se také o složky potravin jako kakao nebo káva. V neposlední řadě, když se nám povedlo sestavit celou argumentační linii, jsme na turnaji vstoupili do samotné debaty. Proti-strana nám představila ještě další, úplně nové argumenty, na které náš tým až do chvíle debaty nepřišel. Zaměřila se například na otázku robotizace.

Po debatním turnaji jsem se nejen díky vlastní rešerši, ale také díky sdílení poznatků s dalšími účastníky programu, v tématu velmi dobře orientovala. Na základě znalosti faktů jsem pak dokázala kriticky ohodnotit již zaběhnuté společenské struktury, do kterých jsem patřila i já sama. A poté, co jsem to udělala, jsem se rozhodla svůj přístup ke konzumu změnit. Debata o dovozu zboží mě silně motivovala k tomu, abych nakupovala střídměji, využívám co nejvíc z toho, co už mám doma, nakupuji v secondhandech a bazarech, snažím se vyhýbat plastovým obalům, hledím na to, jestli má zboží značku fairtrade a takto bych mohla dále pokračovat. Tato tendence dnes ve společnosti roste, což mě moc těší, ale také mě těší, že jsem tohle vše mohla díky debatě objevit už mnohem dříve. Přestože debata postihla pouze můj osobní život, a tedy společenský dopad, který vytvářím, není nijak velký, věřím, že nejsem jediná, kdo z debatního programu odcházel s podobnou zkušeností. Utváření hodnot a postojů, které pak přímo lidský život ovlivňují, jde zkrátka skrz strukturovanou diskusi velmi dobře. Doufám proto, že i v dalších letech budou naše soutěže moci k rozvoji našich účastníků podobným způsobem přispívat.

*Barbora Lacinová
Ilustrační foto FB ADK*

Nepropadat environmentálnímu ŽALU

Dobrovolnictví, vzdělávání a mladí lidé v čase klimatické změny

Chránit životní prostředí zdaleka neznamená (jen) třídít odpad a chránit přírodu zdaleka neznamená (jen) uklízet odpadky v lese. To dobrovolní ochránci přírody dobře vědí, a tak je jejich spektrum činností výrazně pestřejší. Od ochrany biodiverzity přes péči o zeleň až po (neformální) environmentální vzdělávání a osvětu.

Smysluplně reagovat na klimatickou změnu a potřebu ochrany klimatu je pak výzva nejaktuálnější. V rámci činnosti Hnutí Brontosaurus a našich dobrovolnických akcí na ni reagujeme několika propojenými cestami.

Předně usilujeme o to, abychom dle možností alespoň část dobrovolnických aktivit na akcích směřovali do realizace opatření, jež adaptují krajinu na klimatickou změnu nebo pomáhají snížit její dopady. Je to pomoc s drobnými opatřeními k zadržení vody v krajině, péče o zeleň, vysévání květnatých biopásů i další péče o kvalitu krajiny i biodiverzitu, jež jsou klimatickou změnou ohrožovány.

Smysluplné dobrovolnictví na akcích propojujeme s tematickým neformálním vzděláváním, a témata akcí se tak snažíme zaměřit k dané problematice. Příkladem může být série víkendovek Za vodu k tématu nedostatku vody v krajině nebo Na hraně – malá škola environmentálního žití, kde se účastníci a účastnice zamýšlejí nad efektivní cestou ochrany životního prostředí pro vlastní život či pro akce, jež pořádají. Tento letní kemp se symbolicky koná na hraně hnědouhelného lomu u zámku Jezeří. Osobní odpovědnosti za naši uhlíkovou stopu učíme i prostřednictvím vlastního příkladu ekologicky šetrně pořádaných akcí.

Dobře zapojit klimatické téma do našich akcí pro mládež není jednoduché, a tak v tom organizátory od nás i jiných organizací pravidelně školíme na kurzech Klima start up.

Dozví se tam o příčinách a důsledcích klimatické změny i o možných opatřeních, jak jí předcházet či ji zastavit a jak na ni v rámci možností adaptovat naši krajinu. Učí se zde, jak v ochraně klimatu úspěšně vzdělávat účastníky svých akcí, popř. děti v oddílech.

Oči nezavíráme však ani před nutností větších změn v naší společnosti, a tak jsme zapojeni do Klimatické koalice a podporujeme aktivity a výzvy mnoha klimaticky zaměřených environmentálních organizací.

Celkově usilujeme zejména o to, aby mladí lidé, již přijdou na naše akce, viděli, že něco (z)mohou. Aby nepropadali environmentálnímu žalu a odevzdanosti. Věříme, že od nás odjíždějí s nadějí a inspirováni dobrovolnickou činností nebo příklady osobní odpovědnosti a udržitelného žití. A povzbuzeni do vlastních akcí či k praktickému aktivismu za ochranu klimatu.

*Dalimil Toman
programový ředitel Hnutí Brontosaurus*

Klimatická ODPOVĚDNOST

Šetrný provoz akcí jako příklad klimatické odpovědnosti.

Tématem klimatické změny jsme se v Hnutí Brontosaurus začali více zabývat již před několika lety a bylo jasné, že na úrovni celostátní organizace máme hned celou řadu možností, jak s tímto tématem pracovat. Od vlastního stanoviska a podpory klimatických výzev a aktivit přes vzdělávání a osvětu organizátorů, klimatické dobrovolnictví a akce pro veřejnost po šetrný provoz samotných akcí tak, abychom šli příkladem, jak co nejvíce minimalizovali vlastní uhlíkovou stopu.

U environmentálně šetrného provozu akcí jsme začali na úrovni velkých akcí pořádaných kanceláří a standardem, které by tyto akce měly splňovat. Ty mohou být pro naše organizátory dobrým příkladem toho, jak s šetrným provozem začít. K tématu jsme dále vydali příručku a o tématu s našimi organizátory diskutujeme a snažíme se s nimi společně hledat řešení. O několik základních tipů, jak můžeme provoz akce zařídit co nejšetrněji k životnímu prostředí a klimatu se s vámi chceme podělit.

První, u čeho se musíme zastavit a co má jednoznačně největší dopad na klima z pohledu pořádání akce, je stravování. To, jestli jíme maso nebo

se stravujeme vegetariánsky či vegansky, má významný přínos ke snížení emisí CO₂ za rok... Bavíme-li se však o vegetariánské nebo veganské stravě, jídelníček zdaleka není tak černobílý, jak si velká část lidí ještě stále v dnešní době představuje. Smažený sýr, smažený květák nebo bavorské vdolečky ve vyváženém jídelníčku rostlinné stravy nenajdete. Správným řešením není ani náhrada masa sójovým masem.

Jídelníček rostlinné stravy stojí na vyváženém množství obilovin, luštěnin, zeleniny a ovoce. Zkoušeli jste vařit někdy na akci čochkový dhal, pohankové karbanátky, vegetariánský segedínský guláš nebo místo špekáčku opékat na ohni papriky plněné balkánským sýrem? Nápaditých receptů v dnešní době existuje celá řada a vařit na víkendové – ale i na delší – akci rostlinnou stravu je snadné. To, jakou stravu na akci plánujete, je dobré předem komunikovat, zvláště pokud standardem podobných akcí je strava masitá. Do rostlinné stravy

můžete účastníky pozitivně motivovat, což nejlépe zvládne výborně uvařené jídlo, a týden na táboře bez masa může být pro řadu strávnicků fajn výzva a nová zkušenost.

V kuchyni ale kromě snížení spotřeby nebo úplné absence masa můžeme upřít pozornost také na odpady. Ty můžeme snížit nákupem potravin v bezobalovém obchodě, kde nám vše naváží do vlastních krabiček či pytlíků, místo v supermarketu. Většinou je potřeba všechny vážené potraviny nakoupit předem před akcí, protože v místě tábora už často bezobalové obchody nebývají. Potřeba je počítat s tím, že objem takového nákupu může být opravdu velký a je dobré se vybavit velkými boxy na potraviny. Tím si můžeme zajistit syké suroviny na celou akci dopředu a v průběhu tábora nakupovat už pouze čerstvé potraviny. V případě těch balených upřednostníme velké balení místo malých a například skleněné obaly místo plastových.

Kromě množství obalů sledujme také původ a upřednostňujme potraviny z České republiky, které můžeme koupit například na různých farmářských trzích, přímo od farmářů nebo třeba přes scuk (scuk.cz). Kupovat potraviny bez palmového oleje je dalším kritériem, které bychom neměli opomíjet. Známkou kvality a toho, že byl produkt vypěstován šetrně k přírodě, je značka *Bio*, značka *Fair trade* zase

tu. Takovým nákupem ale nejenže podporujeme drobné pěstitele a jsme šetrnější k přírodě, potraviny navíc bývají kvalitnější, chutnější a čerstvější.

Existuje pak ještě celá řada aspektů týkající se provozu akcí, kterých bychom si měli všít. Můžeme se například ptát, jestli opravdu potřebujeme tolik materiálu na akci, jestli je nutné kupovat pořád nové věci, jestli

garantuje, že za potraviny pěstitelé dostali adekvátně zapláceno.

Až se vypravíme pro bezobalové potraviny nebo biopotraviny, a nikdy před tím jsme takto nenakupovali, je dobré počítat s tím, že cena těchto potravin může být o něco vyšší, a s tím je potřeba pracovat v rozpoč-

neplýtváme energií, jídlem nebo vodou, jestli používáme k přírodě šetrné čisticí prostředky na úklid apod.

Pokud takovýmto způsobem budeme přemýšlet, je to dobrý start pro snížení uhlíkové stopy naší akce. Neměli bychom ale zapomínat ještě na jednu zásadní věc, a tou je osvěta. Objasňovat, co děláme a proč to děláme, proč nám na tom záleží a co může začít dělat každý u sebe. A to je to, co nám pomáhá myšlenku skromnosti a úcty k přírodě šířit dál.

Na myšlenku klimatické odpovědnosti můžeme vystavět téma a zážitkový program, v případě dobrovolnických akcí můžeme volit dobrovolnickou práci směřující například k adaptačním opatřením v krajině.

*Tereza Opravilová,
předsedkyně Hnutí Brontosaurus*

Vstříc ZELENÉ Evropě

První větou Programu Pionýra, jednoho ze dvou základních dokumentů spolku, je: Pojem PIONÝR vyjadřuje hledání, touhu po poznání, modernost a průkopnictví. Plnit toto poselství by nešlo beze snahy o udržitelný rozvoj při naší činnosti. Touha poznávat přírodu a fungovat s ní v rovnováze je součástí činnosti našich oddílů dlouhodobě. S udržitelnou činností souvisí i většina Ideálů Pionýra, které jsou základními hodnotami, jež předáváme výchovnou prací.

O naplňování především ideálů Pionýra Příroda a Poznání se v jednotlivých oddílech snažíme různými prostředky. V roce 2022 jsme se rozhodli jednotlivé pionýrské skupiny a oddíly popostrčit v zamyšlení se nad dopadem své

činnosti a připravili dva nové dotační tituly: „Oddíl nazeleno“ na podporu udržitelné činnosti pionýrských skupin a „Výlety do přírody“ na podporu pomoci přírodě a jejímu poznávání. V rámci obou titulů se sešly zajímavé nápady a ukázalo nám to, že pionýrské skupiny vnímají tuto oblast jako důležitou součást činnosti. Jaký dopad budou mít jednotlivé projekty, se dozvíme

v průběhu roku – a již teď se těšíme, jak budou inspirovat další pionýry. Zároveň nyní víme, ve kterých tématech si již jsou oddíly jistější a kde stojí za to je metodicky více podpořit.

I z toho důvodu jsme se rozhodli v letošním roce zorganizovat Letní školu environmentální výchovy pro oddílové vedoucí, kde bude součástí seznámení se s různými směry environmentální výchovy a zároveň možnost s vedoucími napříč republikou sdílet řešení konkrétních situací ovlivňujících naše okolí.

Výše uvedené je jen výčtem novinek v letošním roce.

Environmentální výchově se v Pionýru věnujeme dlouhodobě, inspiraci pro činnost s dětmi v této oblasti naleznou naši vedoucí téměř pravidelně v měsíčníku Mozaika a v nabídkových výchovných programech Výpravy za poznáním. Pro zvláště zvědavé členy máme připravenou pionýrskou odbornou Ochránce přírody.

*Pavla „Paša“ Pokorná
Pionýr*

Oddílové KLIMA

Před klimatem, za klimatem nikdo nesmí stát, nebo (si) nebudu hrát!...

Vždy, když se někde objeví téma klimatu, ať jsou to televizní noviny, rozhlasová reportáž, článek v denním tisku či příspěvek na sociálních sítích, člověku na mysl vytane nejčastěji otázka týkající se počasí.

Bude svítit sluníčko? Nepropřeší mi celá dovolená? Nezkazí mi grilovačku zase nějaká vichřice? Bude slunné léto? Bude počasí na draka? Zaprší už konečně?

Je až s podivem, že si v každé situaci přejeme počasí jiné. Pro růst hub potřebujeme vlhko, na pouštění draka zase větrno...

Ono, v našich oddílech jakési klima máme vlastně také. A i toto klima je velmi citlivé na různé „atmosférické“ jevy či chování lidí. Stejně, jako si opečováváme doma zahrádku, aby nás poté obdarovala svými plody, je potřeba pravidelně zahradničit i v oddíle a o to místní klima se pečlivě starat. Pokud chceme, aby nám zde vyrostlo něco „k světu“, tak tomu věnujeme mnoho času, plejeme, hnojíme, okopáváme, rostlinky občas popotahujeme i silou vůle.

Představme si to ve skutečnosti. Pokud vedoucí v oddíle nastaví jasná pravidla a vyžadují jejich dodržování, dětem se věnují, naslouchají, více dávají, než berou, dokáží sami

zaujmout, ale nejsou zaujatí, klima v oddíle je velmi příhodné. Člověk by ale neměl být s klimatem spokojený, měl by usilovat o jeho zlepšení a o to, aby se zachovalo i pro (oddílové) generace příští.

Zdravé a příznivé klima však nutně neznamená, že občas nepřijde nějaká letní bouřka či uragán. Vzpomeňme na dusno před letní bouřkou a čerstvý vzduch těsně po ní. Jak se vzduch krásně pročistí a hned se lépe dýchá.

A v oddíle je to přesně to samé. Někdy je potřeba trochu hromů a blesků, aby se vše hezky vyjasnilo, občasné přeháňky v podobě upřímného postesknutí, dobře mířené rady či napomenutí se není potřeba bát. Vždyť kde bychom byli bez tolika potřebné vláhy v podobě darovaného času, bez množství dětí a dobrovolníků, které nám to klima dělají snesitelnějším.

I ten vítr a déšť se dá lépe snášet, když jsme uprostřed party smějících se dětí a spokojených vedoucích, když ta cirkulace a to proudění jsou takové, jaké je chceme mít.

...Jedna, dvě, tři, čtyři, pět... Už jdu!

*Ivana Vejvodová
Pionýrský tábornický oddíl Poutníci*

EKOtábory u tomíků

aneb Nápadů padlo plno....

*Při jednom předprázdninovém **Kolo-toči nápadů** (online setkání tomíků) jsme se zaměřili na šetrnost k přírodě, kterou vnímáme jako nedílnou součást našeho táboření.*

Nejen kvůli samotné okolní krajině, ale také kvůli tomu, že dětem v mnoha ohledech budeme příkladem, a můžeme tak ovlivnit návyky dětí a možná také i návyky jejich rodin.

Nabízíme vám drobné, ale snad praktické rady a nápady, jak se dá cosi dělat šetrněji.

Některé vyžadují více úsilí nebo financí, a některé nestojí naopak zase vůbec nic.

ešusu přiměřenou porci, aby nedojedené zbytky nevyhazovali.

- **Nápoje** – Nabízet dětem pravidelně i obyčejnou čistou vodu jako alternativu sladkých šťáv. Případně dochutit citronem, mátou. Výhodou bude i to, že na várnici s vodou nejdou vosy.

- **Bylinková zahrádka** – V zahradnictví lze zakoupit květináček bazalky, petržele, pažitky (na pomazánky), máty (do vody) atd., a ten pak přesadit na táboře do země. Některé bylinky vydrží na tábořišti i do příštího roku. Hodně odolná je máta.

- **Mytí nádobí** – Mytí nádobí v tekoucí vodě spotřebuje více drahocenné

vody. Mytí v lavorech nebo zašpuntovaných dřezech ušetří drahocennou vodu.

- **Svačiny na celodenní výlet** – Místo připravených balíčků v igelitových sáčkích si mezi sebe výletníci rozdělí bochníky chleba a například krabičku vlastní vyrobené pomazánky. Na místě oběda pak teprve vše nakrájí a namažou.

Nákupy

- **Neigelitové sáčky** – Igelitové sáčky lze nahradit látkovými sáčky, pytlíky ušitými ze starých záclon atd. Možná také poprosit o papírovou krabici v obchodě.

Aby pečivo neztvrdlo, lze použít různé „funkční“ pytlíky se speciální membránou. Anebo alespoň igelitové sáčky a tašky používat opakovaně, vícekrát. Na velké objemy pečiva používat velké pevnější „odpadové“ pytle místo mnoha malých, lze používat také opakovaně.

- **Nakupovat ve větších baleních** – Před tábořem, ale i během tábora oceníte jednak pravděpodobně příznivější cenu, a jednak vám také nezbude tolik obalů. Makro-, maxi balení ala XXL týden v Lidlu, např. rýže (5 kg), jogurt (1 kg), šťáva (5 l)...

- **Nakupovat lokálně** – Pokud je to dostupné, nakupovat u místního řezníka, pekaře atd.

- **Plánovat dopředu ježdění na nákupy** – Snažit se minimalizovat počet výjezdů. Tím, že kuchař sladí s nákupem např. vaření z čerstvého masa, nebo i tím, že má dobrý přehled o zásobách a předvídá, co brzy dojde.

- **Upřednostnit potraviny zabalené v papíře nebo skle**, to jsou lépe recyklovatelné obaly oproti plastu nebo tetrapaku.

Vaření

- **Bezmasá jídla v jídelníčku** – Při sestavování jídelníčku myslet na poměr bezmasých jídel vůči těm s masem. Stejně tak bezmasá jídla většinou bývají i levnější. Také ušetříte čas a nebudete muset do města jezdit tak často pro čerstvé maso.

- **Vařit na počet lidí** – odhadnout lépe množství navařeného jídla. Stejně tak předvídat a dát dětem do

- Na nákup na kole – Možné vyslat rychlospojku pouze na kole místo autem.

Odpady

- Recyklace – Plast, papír, sklo jsou jasné. Nutno ověřit, jestli tetrapakové obaly je možno házet do plastového kontejneru (označeno nálepkou nebo na doptání na obecním úřadě). Také jsou někdy v nabídce i šedé kontejnery na kov. Vysvětlit dětem i dospělým, co do kterého koše patří.

- Bioodpad – Zbytky jídel končí ve vykopané odpadové jámě. Některé zbytky by však mohly sníst i hospodářská zvířata (prasata, slepice) ve vesnici u tábora. Možná si tak ve vesnici vytvoříte další užitečné kontakty. Nutno vědět, co zvířatům majitelé chtějí dávat a co ne.

- Co za odpad vezeme na tábor? – Už při balení materiálu na tábor myslet na to, co s obaly na místě uděláme. Balit do pevných krabic, které vydrží až do konce, papírových pytlů (místo igelitu), novin (ty se využijí na sušení bot)... Stejně tak poprosit rodiče o stejný přístup.

Hygiena a drogerie

- Používání ekologických a v přírodě lépe odbouratelných prostředků – lze nakoupit v e-shopech, např. econea.cz, nebo již v drogeriích a bezobalových prodejnách a bioobchůdkách. Vyšší vstupní náklady na nákup dávkovačů atd., další plnění je však už levnější.

- Prostředek na mytí nádobí (80–100 Kč/litr) – Ecover, Sonett...

- Tekuté mýdlo (pro 40 lidí spotřeba cca 2,5 l, tedy 500–700 Kč) – Sonnet, Tierra Verde

- Šampony, sprchové gely (možné nakoupit a používat erárně, pro 40 lidí spotřeba cca 750ml – 600–800 Kč)

- Zubní pasty (v plnitelných dávkovačích, pumpičkách 100ml – 250 Kč)

- Další: repelenty, prací prostředky

- Hubky na nádobí – přírodní kompostovatelná houba – lufa (1 ks – 60 Kč).

- Využití starých triček, povlečení – rozstříhat a využít na utírání stolů, umývání toalet, hadry na cokoliv.

Aktivity s dětmi

- Vyrábění z odpadů (upcyklace) –

z plastových kanystrů (kbelík, košík s uchem, květináčky na pěstování bylinek, pořadače na časopisy), z ruliček od toaletáků a vajíčkových plat – vyrábění postaviček, náramky z plastových opálených střípků....

- Sbíráni smůly do kelímků od jogurtů/plechovek – vyrábění loučí

- Výroba voskovaných ubrousků na svačinu – bavlněný ubrousek posypat nastrohaným včelím voskem a zapéct 1–2 minuty v troubě na 100 stupňů.

- Výroba, šití originálních plátěných tašek, vaků, nákupních sáčků. Vyrobt si vlastní originální bavlněný pytel na špinavé prádlo!

- Ponožkové koule – nahradí novínové koule omotané izolepou

- Kuželky – ze starých PET lahví

- Vyrábění z papírového kartonu – velké i menší stavby – krabice od televizorů, jízdních kol, atd.

Z Kolotoče nápadů sepsala

Anežka Klabanová

TOM Robinsoni Poděbrady

Školní LESY se rozrůstají

Před dvěma lety přišly Chaloupky (ekocentrum v kraji Vysočina) a Gymnázium Jihlava se společným projektem školního lesa. Získali jsme pozemek, žáci zasadili a zaseli stromy, část jsme oplotili, část nechali sukcesi (samovolnému zarůstání) a teď o les společně pečujeme a děláme tu výzkum.

O koncept školního lesa ale projevily zájem i další školy a instituce nejen na Vysočině. Oslovili jsme jednu z nejvýznamnějších lesnických institucí u nás – Školní lesní podnik Mendelovy univerzity. S ředitelem této vzdělávací a výzkumné organizace Tomášem Vrškou jsme sepsali ucelenou metodiku, která má školám s jejich lesy pomáhat.

Školní les je lesní plocha většinou vytěženého lesa přibližně o velikosti fotbalového hřiště (má asi půl hektaru). Plocha je ve stálé péči školy a jejich žáků. Nesázíme stromy někomu cizímu, ale sami sobě. Žáci společně s učiteli-odborníky vyberou, jak bude výsledný les vypadat, co má plnit za funkce a co v něm má růst. Pak na pozemku pracují, odklízejí klest, sází a sejí, likvidují mechanicky buřeň, pomáhají přirozené obnově, oplotují stromky, bádají v lese, učí se, pozorují.

Zároveň zjišťujeme, že společná péče o přírodu má u dětí významný terapeutický přesah, a je tak prevencí proti environmentálnímu žalu, tedy smutku z rychlých negativních změn v přírodě, zvláště na Vysočině.

A kdo všechno už má své školní lesy? Kromě gymnázia Jihlava a Chaloupek pečuje o svůj les Základní škola TGM v Moravských Budějovicích, přístav vodních skautů v Třebíči, školy na jižní Moravě pod taktovkou brněnské Lipky.

Nově je to také Základní škola Hálkova v Humpolci a škola v Jimramově. Více informací o projektu, který z Vysočiny přetéká do zbytku republiky, najdete na <http://www.skolniles.cz>

Alternativou ke školnímu lesu na lesní půdě je pak kapesní lesík vhodný do měst a zahrad. O něm více tady: <https://www.lesveskole.cz/skolni-les-do-kapsy/>

Martin Kříž

Autor je programovým ředitelem ekocentra Chaloupky, o. p. s. a garantem projektu školního lesa

Foto Zuzka Havlíková – Pipla (nahore) a Martin Kříž (dole)

RECYKLOhraní

Nový projekt Recyklohraní cílí na vzdělávání pedagogů

S cílem podpořit systematické vzdělávání pedagogů mateřských, základních a středních škol v tématech udržitelná spotřeba, předcházení vzniku odpadů a oběhové hospodářství zahajuje školní vzdělávací program Recyklohraní aneb Uklidme si svět nový projekt s názvem Ekoučitel pro vzdělávání pedagogů. Recyklohraní v rámci projektu nově navázalo spolupráci s Pedagogickou fakultou Jihočeské univerzity v Českých Budějovicích, aby mohlo s environmentálními tématy oslovit už studenty – tedy budoucí učitele. Klíčovými aktivitami projektu jsou semináře, webináře, výjezdní konference a tvorba metodické příručky pro pedagogy, kteří se ve školách zaměřují na environmentální vzdělávání, výchovu a osvětu. „Přednášejícími na plánovaných akcích budou zejména odborníci z praxe a z akademické sféry. Naším cílem je především přinášet konkrétní tipy a doporučení, které mohou využít přímo ve školách a ve výuce,“ dodává Hana Ansorgová, ředitelka Recyklohraní.

Základem je informační a metodická podpora pedagogů

K tématům udržitelná spotřeba, předcházení vzniku odpadů a oběhové hospodářství vytvoří Recyklohraní v rámci projektu novou metodickou příručku a k ní výukové scénáře rozdělené dle věku žáků a studentů. Veškeré materiály budou připraveny tak, aby byly využitelné jak pro prezenční, tak pro online výuku. Budou kombinovat vzdělávání v učebnách s učením venku v přírodě. Velká pozornost je věnována i místně zakotvenému učení a posilování kritického myšlení. Vedle metodické podpory projekt zároveň nabízí prostor pro sdílení zkušeností mezi pedagogy.

Spolupráce s Pedagogickou fakultou Jihočeské univerzity

V rámci spolupráce s Pedagogickou fakultou Jihočeské univerzity se uskuteční semináře pro studenty fakulty.

Recyklohraní také poskytuje témata a odborné konzultace pro bakalářské práce. Studenti se budou moci rovněž zapojit do praxí v rámci školního vzdělávacího programu organizovaného Recyklohraním.

Projekt má podporu Státního fondu životního prostředí

Projekt Ekoučitel pro vzdělávání pedagogů je spolufinancován Státním fondem životního prostředí ČR na základě rozhodnutí ministra životního prostředí. Probíhá od ledna 2022 do prosince 2024. Jeho součástí je také vytvoření a adaptace dlouhodobých evaluačních mechanismů, dále spolupráce s městy, obcemi i odbornou veřejností. Projekt pomůže etablovat vzdělávání v tématech udržitelná spotřeba, předcházení vzniku odpadů a oběhové hospodářství na školách. Projekt volně navazuje na soutěž

Ekoučitel roku, kterou Recyklohraní organizovalo v letech 2017 až 2020. Vždy za školní rok vyhlásilo 40 nejaktivnějších pedagogů, kteří se věnují environmentální výchově, a z jejich středu pak vybralo ještě absolutního vítěze. „Vzhledem ke všem těm omezením, která nás v posledních letech potkala, jsme organizaci soutěže přerušili. Zda se k soutěži jako takové ještě někdy vrátíme, je zatím otevřené,“ dodává Hana Ansorgová.

Recyklohraní oslovuje přes 3 800 škol

Aktuálně je v programu Recyklohraní aneb Uklidme si svět registrováno přes 3 800 škol. Pedagogům mateřských, základních a středních škol poskytuje metodickou podporu, výukové scénáře, videa, infografiky a další výukové materiály, připravuje osvětové úkoly pro žáky a studenty, organizuje vzdělávací akce a sběrové kampaně. Na počátku své existence v roce 2008 byly jeho hlavními tématy třídění a recyklace elektrika a baterií. Postupně však Recyklohraní svůj záběr rozšiřovalo o předcházení vzniku odpadů, odpovědnou spotřebu, cirkulární ekonomiku a šetrnou spotřebu vody. A právě v těchto tématech chce nyní i díky podpoře SFŽP prohlubovat své angažmá.

Jana Čechová, Recyklohraní
Ilustrační foto z www.recyklohrani.cz

Projekt Recyklohraní aneb Uklidme si svět,

vznikl v roce 2008 a jeho cílem je informovat a vzdělávat žáky či studenty MŠ, ZŠ a SŠ z celé ČR o problémech životního prostředí a nutnosti recyklace. V průběhu školního roku jsou vyhlašovány zajímavé úkoly s environmentální tematikou. Pedagogičtí pracovníci ke své práci mohou využívat učební materiál tzv. Ekoabecedy. Zájemci o praktickou výuku recyklace se mohou zapojit do nejrůznějších sběrových akcí na podporu zpětného odběru použitých baterií a drobného elektrozařízení. Do ledna 2022 se do programu zdarma registrovalo přes 3 800 škol. Bližší informace o aktivitách v rámci projektu, včetně fotogalerie lze najít na stránkách www.recyklohrani.cz nebo na www.facebook.com/recyklohrani. Hlavními partnery o.p.s. Recyklohraní jsou společnosti ECOBAT s.r.o. a ELEKTROWIN, a.s. Více na <https://recyklohrani.cz/cs/>

Od e-mailu až DO KRYTU

Začátkem března mi přišel e-mail od kamarádů chovatelů, že se snaží pomoci dostat z Ukrajiny pár lidí. V té době to nebyla žádná nová věc, před ruskou agresí utíkal, kdo mohl, a to i když neměl kam. Pomocť se nedalo hned všem, ale každý normální člověk se snažil něco potřebného doma vzít, koupit a poslat skrze různé spolky a nadace do napadené Ukrajiny. Nikdy jsme si úplně nepředstavovali, že by mladí chovatelé mohli něco víc, jenže...

Při odpovědích na e-mail a další komunikaci už se objevovaly zprávy, že jde o chovatele koček a že neodjedou do bezpečí bez svých zvířat, které nechtějí nechat napospas ruskému bombardování. První by stačilo poslat nějaké peníze, ale každý den se situace čím dál víc zhoršovala. A případy, kdy se chovatelka bez řidičáku nemůže dostat za hranice Ukrajiny, protože její muž musí na frontu, se množily. Vyhlásili jsme proto sbírku, abychom podpořili tyto chovatele a současně nakoupili a vzali cestou tam ještě nějaké krmivo pro psy a kočky do místních útulků. Situace se stále zhoršovala a nikdo nevěděl, jestli nebude Kyjev obklíčen, a kam všude „to druhý den bude padat“. Již jsme sehnali útulek, který s dodávkou vyrazí na hranice, ale domluva byla s dotýčnými chovateli z Ukrajiny složitá: internet fungoval jen občas, elektřina také a byly jsme rádi, když jsme si napsali a dostali odpověď alespoň jednou denně. Lidé z útulku museli také do práce, a tak jsme si prostě řekli, že za dva dny můžeme sami. Několik rychlých telefonátů... Máme dodávku, máme přes půl tuny krmení od fajn firmy, něco nám ještě nosí samotní lidé a děti do sbírky a nechávají na recepci. A kdo nemá tuto možnost, pošle alespoň nějaký peníz, za který dokoupíme zbytek, ať jedeme plní. Den D se blížil, zapojení lidé byly stále moc ochotní a auto už bylo do užité hmotnosti vozu plné – tak jsme vyrazili, i když přesné koordináty místa setkání a převzetí zvířat stále nepadly.

Vyšné Německé pod náporom vln uprchlíků a kapek deště nevypadalo vůbec přívětivě, ale přítomní dobrovolníci byli všude stále plni naděje. My také, a tak jsme podlehli komunikaci a souhlasili, že přejedeme hranice, abychom předali krmivo rovnou v Užhorodě do útulku a chovatele vyzvedli tam.

Po sedmi hodinách v celním prostoru už to nebylo tak nadšené, ale s kolegy z užhorodského útulku byla domluva dobrá. Pomohli nám, a odpoledne jsme již měli vše pro zvířátka složeno. Jenže chovatelka se zvířaty musela zpět do centrální Ukrajiny a nezadržitelně se blížil čas zákazu vycházení. Rozhodování muselo být rychle, ale nakonec padlo, že bez dalšího postupu alespoň do Lvova chovatelce a jejím zvířatům nepomůžeme. Dostali jsme v útulku ještě několik s láskou vařených kafi na cestu a vyrazili jsme. Příroda je tam krásná a nebyť checkpointů, kterých stále přibývalo, byli bychom jak na dovolené. Čas ale byl neúprosný, a když desátá odbila a my ještě nevstoupili do perimetru města, nebylo nám fajn. Na periferii Lvova nás na prvním větším checkpointu přivítaly kalašnikovky. Velká

výhoda byla mít auto na unijních značkách a ohánět se fialovým pasem. Spolu se skvělou rodilou mluvčí jsme místo „dvou dávek“ dostaly jen dvakrát „ty, ty, ty“ ;-). Rychle najít domluvený hotel a spát, dopoledne přeci mají přijet ty naše kočky. No, asi to mělo být jinak a měli jsme si užít se vším všudy, protože jen pár hodin poté, co jsme ulehli, nás probudily sirény. Všichni to známe z první středy v měsíci. Jen tady nikdo neříká, že je to jen cvičení... Reflexy fungovaly dobře a ruch na hotelové chodbě napovídal, že Vladimír to s Ukrajinci myslel přesně v duchu speciální vojenské operace.

Ráno bylo už sluníčkové, krásné, a tak jsme neváhali a vyrazili se projít po městě, než se vydáme na zpáteční cestu. Všude bylo cítit, jak jsou lidé zdvořilí a milí a pomáhají si, jednota byla opravdu silná, a čím jsme byli blíže utečenému táboru u Lvovského nádraží, tím byla ztatečnější i nejistota a strach. Místní dobrovolníci měli i zde vše již pod kontrolou a organizace byla velmi dobrá, ale prchající lidé zkrátka stejně povětšinou neměli nic. Naše smluvená chovatelka dorazila se zpožděním, ale předání zvířat pro-

běhlo rychle a stihli jsme i prohlídku na veterině. Už jen nabrat pasažéry do Čech. Lvovské nádraží nás opět pohltilo. Pár stovek lidí i přes neustále odjíždějící autobusy a vlaky tam stále bylo. Kolegyně přivedla několik dvojic. Matky s malými dětmi, dvě studující sestry... Když jsem viděl, že mají jen špinavý batůžek a igelitku s dětskými hračkami, snažil jsem se být milý a představil se. Ve chvíli, když jsem se zeptal, odkud jsou, a slyšel „Charkov“, „Kramatorsk“, „Černigov“, celé mě to semlelo a nedokázal jsem tam v tu chvíli stát a koukat jim do očí. Člověk se styděl, že udělal jen tak málo... Cesta zpět už probíhala v duchu uvolňujícího se napětí,

čím jsme byli dál na západě. Naši pasažéři dostali müsli tyčinky a další sladkosti od dětí z českých škol a nebýt peripetie s dalším dlouhým čekáním na hranicích, tentokrát do EU, byli bychom za pár hodin v bezpečí všichni. Díky za pomoc všem Čechům u nás, kteří mají stále otevřené srdce. A díky za statečnost těch ukrajinských žen s dětmi, které se prostě dokázaly samy postavit a jít.

Vlastimil Jura ml.,
Mladí chovatelé zvířat, z. s.

P.S.: Zachráněné kočky se mají báječně a některé už jsou u nových majitelů.

PIONÝR stojí za Ukrajinou

„Pionýr odsuzuje nevyprovokovanou agresí Ruska, které 24. února 2022 ráno zaútočilo na Ukrajinu. Chceme žít ve svobodném světě, vážíme si možností v uplynulých víc než 30 letech a chceme tak žít i dál. Stojíme za Ukrajinou a jejími občany,“ stojí psáno na webu Pionýra, v sekci pomoci Ukrajině – <https://www.pionyr.cz/ukrajina/>.

Sekce obsahuje především odkaz na velký rozcestník pomoci a podrobný, přehledně vypracovaný seznam sbírek materiální a dobrovolnické pomoci v Praze, Brně, Ostravě,

Zlíně, Pardubicích, Havířově a v Karvině. K mání je zde též proklik na FB skupinu s aktuálními informacemi týkajícími se možností materiální a dobrovolnické pomoci a připojen je i seznam organizací, prostřednictvím kterých lze pomáhat na dálku.

„Pionýr hledá cesty, jak pomoci zasaženým formou ubytování v našich objektech. V řešení jsou zatím pionýrské nemovitosti Jizera a Uhelná,“ uvedli pionýři v souvislosti s ubytováním pro ukrajinské uprchlíky. V sekci věnované pomoci Ukrajině se mj. připomíná pionýrský ideál Pomoc („Pionýr pomáhá ostatním nezištně a z přesvědčení, je solidární, zastává se slabších.“), k němuž se váže i barevně upravené logo Pionýra jako výraz podpory napadené zemi.

-red-
(Zdroj: www.pionyr.cz)

Tábory s YMCA

Darujte ukrajinským dětem letní zážitek s YMCA

YMCA v ČR spustila v pondělí 9. května 2022 veřejnou sbírku na podporu účasti ukrajinských dětí na táborech YMCA

Kdo sbírku organizuje?

YMCA je nejstarší organizací pro děti a mládež na světě. V České republice působí již více než 100 let, její doménou jsou letní tábory. Na ty letošní chceme pozvat i děti, které k nám přišly z válečných oblastí Ukrajiny. Věříme, že společné zážitky s českými dětmi, neformálně a radostně strávený letní čas, jsou tím nejlepším způsobem, jak znovu nabýt pevnou půdu pod nohama, najít české kamarády a zažít bezpečný prostor pro nový začátek.

Kolik dětí z uprchlých ukrajinských rodin se podaří vyslat na tábory – za skvělým letním zážitkem? Komu pomůžeme?

YMCA na svých táborech vyčlenila 105 míst, která může nabídnout potřebným dětem z řad uprchlíků. Jde jak

o klasické pobytové tábory, tak o tábory příměstské. S některými ukrajinskými dětmi (a jejich rodinami) už YMCA v regionech pracuje v rámci kroužků, společných výletů či lekcí češtiny, jiné chceme pozvat nově.

Na co konkrétně budou peníze z této sbírky použity?

Peníze ze sbírky budou využity výhradně na úhradu nákladů spojených s pobytem ukrajinských dětí na letních táborech. Primárně půjde o úhradu účastnických poplatků. Cena táborů je různá (v závislosti na délce tábora, také pobytové/příměstské tábory se liší). Celkem jsou náklady na 105 míst 349 360 korun.

YMCA v ČR

Cena PŘÍSTAV 2022

Česká rada dětí a mládeže (ČRD M) udělila 26. května 2022 devět svých tradičních, výročních ocenění lidem, kteří významně podporují mimoškolní práci s dětmi a mládeží.

Laureáty Ceny Přístav 2022 jsou: vedoucí redaktor a dramaturg pořadu Zprávičky České televize Petr Kopecký, senátor, lékař a pedagog Lumír Kantor, poslanec PS PČR Marek Výborný, senátor a místostarosta města Krásná Lípa Zbyněk Linhart, ředitel ZŠ a MŠ Mladá Boleslav a člen zastupitelstva Mladé Boleslavi Tomáš Suchý, hejtman Jihomoravského kraje Jan Grolich, starosta města Ústěk Jan Mazín, starosta městyse Jince Josef Hála a hejtman Pardubického kraje Martin Netolický.

Cena Přístav je symbolickým výrazem uznání představitelům veřejné správy a samosprávy – často na lokální či regionální úrovni – ale také společností či jednotlivcům za jejich přínos k rozvoji mimoškolní práce s dětmi a mládeží. Cena má podobu ručně broušené karafy ve tvaru majáku s motivy vycházejícími z loga ČRD M. Jeden každý kus je vlastně originálem, neboť se od sebe odlišují drobnostmi

ve zpracování. Spodní část karafy navíc zdobí emotivní tematické poselství. Zhruba tříhodinové setkání zástupců ČRD M s laureáty se odehrálo na zahradě a ve vile Impact Hub na pražských Vinohradech. Předávání samotného ocenění mělo podobu zahradní slavnosti a probíhalo v příjemné atmosféře, jež se nesla tak trochu i v lehké nostalgickém duchu první republiky.

To ostatně dokreslovala nejen živá hudba, ale svým stylovým, dobovým oblečením i mnozí a mnohé z pozvaných. Význam události navíc podtrhla přítomnost skauta Petra Gazdíka, ministra školství, mládeže a tělovýchovy. Pan ministr předal všem laureátům,

případně jejich zástupcům, ceny osobně. Mimochodem, i on sám je nositelem Ceny Přístav za rok 2008, na což organizátoři spolu s ním osobitým způsobem poukázali.

„Cenu Přístav jsem vnímal jako jakési dovršení toho, že ta cesta byla správná a že jít po ní stojí za to. Kromě těch úžasných hvězdných obloh na skautském táboře, úžasných přátelství, která zažijete, vám někdo dal najevo, že si toho strašně váží. A to vám pak dá impuls: to, co děláte, má smysl. No, a tak se od té doby nějak rvu...“ zavzpomínal Petr Gazdík.

A co říkají na svá ocenění někteří jejich – namátkou vybraní – čerství držitelé?

„Cena Přístav České rady dětí a mládeže znamená pro mě i celý tým pořadu Zprávičky velké zadostiučinění. Dětské organizace, které se snažíme

už devět let zviditelnit, totiž nejlépe znají a chápou úskalí naší práce. A to je každodenní snaha zaujmout, informovat a inspirovat dětské publikum, ale přitom se pohybovat v bezpečném prostoru, neztratit důvěru dětí ani rodičů a udržet krok s vývojem technologií. Myslím, že nás spojuje přesvědčení, že naše práce s dětmi a pro děti má přes mnoho úskalí smysl i pozitivní vliv," podotkl Petr Kopecký, nominovaný organizacemi Junák – český skaut, Asociace TOM a Pionýr.

„Volnočasová práce s dětmi a mládeží plní nezastupitelnou roli v naší společnosti. Zvláště dnes, kdy čelíme mnoha ne vždy radostným výzvám, je zřejmé, že vedení dětí k účtům k základním hodnotám pravdy, svobody a demokracie je velkým úkolem nejen rodičů, ale všech, kteří se dětem a mládeži věnují. Ať již na úrovni místní u nás v Heřmanově Městci, na úrovni profesní jako ředitel gymnázia nebo dnes jako poslanec jsem se snažil a snažím vytvářet pro tyto organizace co nejpríznivější podmínky. Děkuji ČRD M za Cenu Přístav. Politik se většinou dočká reakcí negativních, o to více si nominace i ocenění vážím. A díky všem, kteří s dětmi a mládeží často nezištně a dobrovolně pracují. Máte můj velký respekt!“ Těmito slovy reagoval na své ocenění Marek Výborný, navržený organizacemi Junák – český skaut, středisko Leknín Heřmanův Městec, z. s., Asociace turistických oddílů mládeže ČR a Altus, z. s.

V zastoupení Marka Výborného převzal ocenění Lumír Kantor, další z laureátů. On sám za sebe pak pohovořil o vzorech, jež ho provázely – a provázejí – životem: „Já o těch vzorech mluvím

rád, protože si myslím, že pro mladé lidi jsou vzory úplně krucíální. A zjišťuji tím víc, čím jsem starší, že ty vzory jsou důležité a krucíální i pro nás starší. A musím říct jednoznačně, že na začátku byl (u mne) skauting jako idea, takové to moje motto, že člověk jenom svou práci vrátí to, co dostal v mládí a v dětství. A kruh se uzavírá. Protože člověk pořád dostává nové a nové impulsy, a pořád je tedy musí vracet. To jsou slova Rudolfa Plajnera, náčelníka skautů v šedesátých, sedmdesátých letech.“ Lumír Kantor jmenoval mezi svými celoživotními vzory Alberta Schweitzera, Henryho Davida Thoreaua – a svého otce. Z vrstevníků pak Stanislava Balíka či Václava Havla. Jak dodal, v současnosti jsou pro něj zásadní inspirací jeho děti a jeho žena.

Pionýr, z. s. – Jihomoravská krajská organizace Pionýra; Jihomoravská rada dětí a mládeže, z. s. a Hnutí Brontosaurus zase zohlednili při své nominaci Jana Grolicha kromě dalšího také to, že po jeho nástupu do funkce hejtmána se podařilo podepsat memoranda o spolupráci mezi krajem a dětskými organizacemi, a tím se odstartovala i možnost víceletého financování aktivit spolků. Nominace

dále zmiňovala že z postu hejtmána podporuje výstavby nových kluboven na menších obcích, aktivně podporuje krajská opatření a také ocenění lidí, kteří se snaží naše okolí připravit na klimatickou změnu. Díky panu hejtmánovi se zvýšil tlak i finanční pomoc na boj se suchem, což je jedno z důležitých témat našich spolků. „Moc si toho vážím. Ta cena není jenom pro mě, ale i pro ostatní kolegy na kraji. Nám prostě přijde podpora těch, co pracují s dětmi a mladými lidmi, normální. A hlavně to má smysl. Díky!“ okomentoval své ocenění Jan Grolich ve vzkazu tlumočeném zástupkyní nominujících organizací Pavlou Pokornou z Pionýra.

Cenu Přístav udělovala Česká rada dětí a mládeže (po dvouleté pauze) v pořadí již podevatenáté. Nositeli Ceny Přístav se až doposud (bez letošních laureátů) stalo sto lidí a deset firem; kromě toho bylo uděleno ještě 16 mimořádných ocenění.

„Těší mě, kolik výrazných osobností za těch devatenáct let tuto cenu obdrželo, a že i v jejich životopisech má své místo. Nebo když mi někteří ocenění s radostí připomenou – třeba ve sněmovně nebo v Senátu – že cenu mají,“ říká předseda České rady dětí a mládeže Aleš Sedláček. A pokračuje: „A jsem moc rád, že laureáti Ceny Přístav jsou ochotní pomáhat našemu sektoru i léta poté, co odešli z pozice, za kterou ji získali. Zkrátka přízeň oceněných přetrvává na věky, ostatně jako přístavy na mořích a řekách.“

Jiří Majer

Foto v textu autor,
úvodní foto Zdeněk Rerych

Více informací o Ceně Přístav:
<http://pristav.crdm.cz/rocniky/2022/>

NAVIGAMUS 2022

Jednou za tři roky se u nás koná celostátní setkání vodních skautů. Letos se jich ve dnech 2.–5. června sjelo více než 1500 k jezeru Matylda u severočeského Mostu.

Hlavním tématem všech aktivit, her a plaveb byl život Augustina Heřmana, korzára, kartografa, obchodníka a prvního Čecha, který se usadil na území pozdějšího New Yorku. A tak posádky poznávaly okolí jezera, učily zájemce z ostatních oddílů své oblíbené hry a činnosti, prokázovaly své dovednosti v závodech v mapování jezera, obchodovaly s domorodci a na závěrečnou Benátskou noc vyzdobily své lodě mnoha světly a lampiony...

Text a foto -mkr- a -vs-

ANKETA: Snažíte se něčím přispívat k udržitelnému klimatu?

Anežka Charvátová
hispanistka, romanistka,
překladatelka
a vysokoškolská pedagožka

Do práce a po městě jezdím MHD či na kole. Třídím odpad. Uvědomuji si, že bych měla nakupovat místní plodiny a potraviny, ideálně v bezobalových prodejnách a na trzích, ale to se mi příliš nedaří, kvůli časové úspoře chodím do supermarketů, ale snažím se vybírat zdejší a sezonní

ovoce a zeleninu. Přestala jsem kupovat avokádo, protože jeho pěstování ve velkém na rozsáhlých plantážích odeberá vodu malým pěstitelům a ničí životní prostředí. Čtu složení potravin a vyhýbám se všemu, co obsahuje palmový olej, řadu údajně tradičních českých potravin jsem se naučila prostě nejíst – Ledové kaštiny, Kofilu, lázeňské oplatky atd. Byt vytápím na minimální teplotu, oblečení si teď pořizuji výjimečně, využívám second handy.

Anežka Charvátová mj. v r. 2004 obdržela cenu Magnesia Litera (za překlad knihy Vypravěč od autora Maria Vargasy Llosy) a v r. 2012 obdržela Cenu Josefa Jungmanna (za překlad románu Roberta Bolaňa 2666).

Jiří Müller
technik zabezpečovacích systémů

Dlouho jsem měl dojem, že jednotlivec toho moc nezmuže v porovnání s velkými znečišťovateli. Ale kdyby tak uvažoval každý, nikam bychom se nepohnuli. Nakonec mne postrčila zhoršující se situace s cenami energií, takže jsem učinil dva kroky:

Změnil jsem způsob svého každodenního dojíždění do

zaměstnání, namísto auta jezdím hromadnou dopravou. Vzhledem k tomu, že dojíždím do Prahy z 30 kilometrů vzdáleného bydliště, najel jsem denně 60 kilometrů. Již jsem si na nový způsob cestování zvykl, trvá to sice déle, ale šetřím klima, svoji peněženku i opotřebení auta. Druhým krokem bylo rozhodnutí zřídít na střeše domu fotovoltaickou elektrárnu, doplněnou akumulátory pro uchování energie, kterou zrovna nejsme schopni spotřebovat. Tím snížíme potřebu dodávek z rozvodné sítě, pro niž se, bohužel, stále velká část energie vyrábí v uhelných elektrárnách, které produkují zásadní množství skleníkových plynů.

*Připravil Jiří Majer
Foto archiv respondentů*

KNIHOVNIČKA

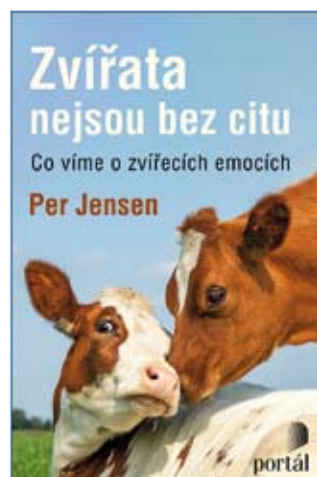
Zvířata nejsou BEZ CITU

Co víme o zvířecích emocích

Per Jensen
Překlad: Klára Fafejtová

Autor, švédský profesor etologie, vysvětluje emoční fungování u nejběžnějších druhů hospodářských zvířat – slepic, ovcí, prasat, krav a ryb, aniž by ovšem hodnotil počínání lidí či moralizoval. Tím motivuje k úvahám o tom, zda je dnešní způsob zacházení s hospodářskými zvířaty adekvátní. Píše o rozdílech mezi smyslovým vnímáním u člověka a u zvířat, o zvířecích stresorech,

o komunikaci se zvířaty, o tom, co ve zvířatech vzbuzuje příjemné emoce, o široké paletě zvuků, které vydávají, o zvířecí řeči těla, jejich identitě i o poměrech ve skupině zvířat. Zamýšlí se také nad odlištěním našeho vztahu k hospodářským zvířatům či nad problematikou levného masa.

Text je doplněn odkazy na různé odborné studie a informacemi z českého prostředí.

*Brož., 168 str., 329 Kč
Portál, 2022
Vyjde také jako e-kniha.*

Co S OPADEM?

Encyklopedie pro školáky

Gerda Raidt
Překlad Erik Schwarzbach

Široce pojatá kniha pro děti mladšího školního věku popisuje, co je odpad, jak vzniká, jak se třídí a recykluje, jak vznikají smetiště a odkládiště odpadu, jak lze předcházet jeho vzniku, kde všude se nachází.

Děti se při četbě této encyklopedie učí, jak se vyznat v nástrahách konzumního života a jak si osvojit různé strategie, které jsou přátelštější k jejich životnímu prostředí. Gerda Raidt je ilustrátorka a autorka populárně-naučných knih pro děti.

*Pevná vazba, 96 str., 254 Kč
Portál, 2022*

foto archiv Skautského institutu – Patronáty (oddíl Přímdu – pomoc rosnatkám)

foto archiv Skautského institutu – Patronáty (Várta Semily – nový mokřad)